

# De Heraut

van de

## Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 21 October 1894. N°. 878.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonnementen en Advertentieën aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden / 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam. Advertentieprijs: van 1 tot 6 regels 80 Cent; voor elke regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van leedfgevallen en Verlagen van Vereenigingen 10 Ct. p. regel.

### „De eerstelingen des Geestes.”

En niet alleen dit, maar ook wij zelf, die de eerstelingen des Geestes hebben, wij ook zelf, zeg ik, zuchten in ons zelve, verwachtende de aanneming tot kinderen, namelijk de verlossing onzes lichaams. Rom. 7:23.

Wat de apostel met de „erstelingen des Geestes” bedoelt, is niet moeilijk te verstaan, wanneer ge maar denkt aan de plechtige gewoonte onder Israël om op den dag na Pascha de eerstelingen van den gerstenoogst en op het Pinksterfeest de eerstelingen van den tarweoogst aan God den Heere toe te wijden.

De landman, die God vreesde onder Israël, bracht die eerstelingsoffer niet om een zeker deel van zijn overvloed aan God te schenken, maar om door dit offer te erkennen, dat eigenlijk heel de oogst aan God toekwam.

God was het immers, die hem dat land geschonken had in gansch bijzonderen zin. Israël was niet een volk in Kanaän geboren, dat een onbewoonde streek landzamerhand ontgonnen en bevolkt had. Het had Kanaän door Gods machtige hulp veroverd op de volkeren, die er reeds woonden. Zoo was het land hun tot een erfdel geworden.

En ook dat dit land, Gods eigendom, in milden overvloed vrucht droeg, was niet in de eerste plaats te danken aan den arbeid van den landman zelf, die alleen het zaad zaaien kon, maar een zegen van dien God, „die de aarde vruchtbaar maakt van boven” door mild zijn zegen te zenden op een dor en dorstig land.

Zoodra dan ook de halmen begonnen te rijpen en daarmede de profetie geboden werd van een overvloedigen en rijken oogst, nam de landman zijn sikkel, sneed die eerste rijp geworden halmen af en lei ze als „erstelingen” neer op Gods heilig altaar. Om in die eerstelingen als heel den oogst, die straks konen zou, aan God den Heere te wijden.

En blijkbaar met terugslag op deze „erstelingen” door Israël gebracht noemt de apostel Christus „den eersteling uit de dooden” en spreekt hij hier van de „erstelingen des Geestes”, die Gods kinderen ontvangen hebben.

Het beeld der eerstelingen is door deze heenwijzing naar de eerstelingen van Israël dus duidelijk genoeg, wanneer ge maar niet vergeet, dat de apostel het beeld hier omkeert en juist in tegenovergestelden zin gebruikt.

Neen, de kinderen Gods worden hier niet voorgesteld als de akkerlieden, die een geestelijken akker van God hebben ontvangen; het is niet zoo, dat zij dien akker hebben doorploegd, het zaad hebben uitgestrooid en nu de eerste vruchten van dat geestelijke leven aan God aanbieden om Hem daarmee te verheerlijken voor genoten zegen.

Het zijn de eerstelingen des Geestes, die zij van God hebben ontvangen, die God hun dus geschonken heeft als profetie en onderpand van den vollen en heerlijksten oogst, die in de toekomst hun wacht.

Daarboven in de hemelen, zoo stelt de apostel het u voor, heeft God van eeuwig-

heid af, den akker der genade voor zijn volk toebereid. Hij is de Hemelsche landman, die het zaad in de voren wierp, die het wassen en groeien deed. En nu rijpt daarboven die oogst. Het zijn al gaven van ootmoed en geloof, liefde en hoop, vrede en gebed, zaligheid en heerlijkheid. Die oogst, die volle heerlijkste oogst is nu nog niet rijp; die toef en wacht tot den doorlichtigen dag, dat Christus op de wolken wederkomt. Maar wat nu reeds rijpte, de eerste halmen, die sneed God af, die schonk Hij aan zijn volk op aarde, opdat zij daarin een voormaak zouden hebben van de heerlijkste erfenis, die daarboven voor hen is weggelegd.

Met die eerstelingen des Geestes zijn dus niet bedoeld de eerste aanvangselen van het leven der genade, die nog zwak en onvolkomen in de pas geboren kinderen Gods worden gevonden. Gelijk men gewoontlijk meent, om dan uit de gebrekkigheid van het geloofsleven te verklaren, dat er uit het hart hier beklommen zooveel verzuchtingen naar rijker genade opstijgen.

De apostel bedoelt het geheel anders. Hij spreekt niet over de kinderkeus in de genade, maar over heel de strijdende Kerk op aarde. Die eerstelingen des Geestes zijn hem niet die aanvangselen van het nieuwe leven, maar alle goede gaven, die daar afvallen van den Vader der lichten voor zijn volk; heel het brede terrein der genade, van de ure der wedergeboorte tot aan het graf; zoowel de zwakke jonk, die in de rookende vlaswiek gloorde, als de heldenkracht des geloofs, die een Abraham en Paulus heeft beziel.

En begrijpt ge het dan niet, dat de apostel juist uit het ontvangen van die eerstelingen des Geestes de verzuchtingen afleidt, waarmee al Gods volk den weg des levens hier op aarde bewandelt? Een kind der wereld, dat die eerstelingen mist, verstaat dat innerlijke zuchten niet. Het heeft hier op aarde zijn ideaal; leeft in deze wereld; kent niet dat innerlijk dorsten naar iets hoogers en heerlijkers dan deze aarde geeft, omdat het nooit iets van den zaligen rijkdom der genade heeft geproefd.

Maar Gods kind, dat de lippen heeft gezet aan den beker van de zaligheid des hemels; dat de eerstelingen geproefd heeft van het eeuwige leven, vindt daarna het genot dezer wereld zoo flauw, zoo smakeeloos, is op deze aarde een vreemdeling geworden en kent het verterende heimwee van al wie in Sion geboren is om in te gaan in het Vaderland daarboven.

Evenals de landman, die de eerstelingen van den oogst heeft binnengehaald, wacht en uitziet naar den vollen oogst, die komen zal, zoo wacht met opgestoken hoofd elk kind des Koninkrijks naar de volheid der zaligheid, waarvan die eerstelingen des Geestes hem de voormaak en het onderpand zijn.

### Officiële Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 19 October.

#### Classis Alkmaar.

Zending. Op de Classis-vergadering, die Juni 11. te Broek op Langendijk gehouden is, is besloten, bij het korten der dagen in den Helder

eene Conferentie te houden, met het doel, in de kerken der Classis Alkmaar de belangstelling te verlevendigen in 't werk der Zending onder de Heidenen en Mohammedanen.

Die Classis, belast met de regeling van zulk een samenkomst, heeft langa dezen weg aan de betrokken kerken, dat de vergadering D. V. zal gehouden worden 15 en 16 November a.s.

Donderdagavond 15 Nov. hoopt Ds. L. Adriense een bijstand voor de Zending te leiden en Vrijdag 16 Nov. zullen verschillende referaten gehouden worden, waarvan o. a. één door Ds. Lion Cachet van Rotterdam. De Classis wijst er op, dat zonder brachtige medewerking der kerken, deze Zendingdag niet kan slagen. Laten alle kerken zich bewust zijn, dat zij, door het genomen besluit, zichzelf gebonden hebben de vergadering bij te wonen en dat de kerkeraden hunne afgevaardigden hebben te zenden, alsof 't een gewone Classis-vergadering ware. Ook worde overal de belangstelling opgewekt van de gemeentelieden, opdat velen, niet alleen uit den Helder zelf, maar ook van buitensaf zich daar laten vinden.

Voorts wordt aan elke kerk gelegenheid gegeven vragen te doen met betrekking tot 't werk der Zending. Men wordt verzocht deze vragen, zoo spoedig mogelijk, op te zenden aan ondergetekende, opdat ze tegelijk met 't Agendum kunnen worden gepubliceerd.

Namens de Classis, D. BAKER.

Broek op Langendijk, 16 Oct. '94.

#### Theologische School.

Aan de Eerw. kerkeraden wordt bericht, dat voor den cursus 1894-'95 tot Praetor der Studenten gekozen is: de Weled. Heer D. Prins, aan wiens adres men verzocht wordt de preke-verzoeken te richten.

C. MULDER, Sec. v. h. Doc. Coll.

Kampen, 16 Oct. '94.

#### Theologische School.

Het College van Doctoren der Theologische School acht zich verplicht mede te deelen: dat de heer A. Vermulen, vroeger verver te Kralingen, tegenwoordig metterwoord in Kampen zijnde, zich wel voor het Admissie-examen heeft aangemeld, maar, evenals ten vorigen jare, te bestemder tijd niet is verschenen, daar hij goede atesten kon verkrijgen.

Het Doc. College heeft reeds in Kerkblad en Basiss Nr. 21 moeten melden, dat A. Vermulen in geneerlel betrekking tot de Theol. School staat; en intusschen vernamen we door mededeelingen, brieven en persberichten, dat A. V. niet ophoudt niet vragen om gedeelijken steun, om aan onze School te studeren, zonder eenige kennisgeving zijnerzijds of verlof onzerzijds.

Redenen, waarom wij van een en ander weder publieke mededeeling doen, en het College daarbij als zijn oordeel te kennen geeft, dat de heer A. Vermulen daardoor alleen reeds zich den weg heeft gesloten, om toegelaten te worden aan de Theol. School.

Namens het Doc. Coll. Dr. H. BAVINCK, Rector, C. MULDER, Sec.

Kampen, 11 Oct. 1894.

#### Aan de WelEerw. Kerken.

Ds. Van Lingen, docent a. d. Theol. School te 's Hage; Ds. Wisse, pred. der Christ. Geref. gem. te 's Hage; Ds. Schotel, pred. der Christ. Geref. gem. te Utrecht; Ds. Wessels, pred. der Christ. Geref. gem. te Breda.

#### WelEerw. Kerken!

De Classis Amersfoort der Gereformeerde kerken heeft in hare jongste vergadering van 2

October, met leedwezen het feit overwogen, dat door U, zoowel elders als in de kerken tot onze Classis behorende, voortdurend pogingen worden aangewend, om tegenover de bestaande Gereformeerde kerken, afdeelingen op te richten van de zich noemende Christelijk Gereformeerde kerk.

Waar mannen, die zich certijds onze broeders noemden en met ons voor één beginsel stredden, zich thans tegenover ons stellen en rondgaan om, naar onze overtuiging, het zaad van twist en scheuring te strooien op den akker des Heeren of de bestaande verdeeldheid aan te wakkeren, daar meenden wij te moeten aannemen, uit achtung voor Uwe personen, dat door U zoodanige arbeid niet zou worden verricht, indien U niet overtuigd waart op ernstige en degelijke gronden, dat de eere Gods, de trouw aan de belijdenis der Vaders en het welzijn der kerken dit eischen.

Just omdat wij deze gewichtige redenen, die U drijven, niet kennen en omgekeerd meenen, dat Uw poging tegen de belijdenis onzer Vaders ingaat, den opbloei der kerken benadeelt en de eere Gods krenkt, heeft de Classis Amersfoort het wenschelijk geacht U uit te noodigen tot eene voor alle toegankelijke samenspreking, te houden in de Gereformeerde kerk te Baarn op Dinsdag 23 October des avonds te 6 ure, terwijl het ons aangenaam zal zijn U vooraf in de Consistorie te ontvangen.

Ten einde te voorkomen, dat de discussie in persoonlijke quaesties vervlocht, heeft de Classis aan een vijftal broeders, hieronder met name vermeld, opgedragen in de volgende korte stellingen saam te vatten, waarover het geschil tusschen U en ons gaat.

1. Alleen dan is het breken met en zich afscheiden van een kerk geoorloofd, wanneer die kerk de kenteekenen der ware kerk mist, (n.l. de reine bediening des Evangelies, de reine bediening der Sacramenten en het recht gebruik der kerkelijke tucht) en daarentegen de merkteekenen vertoont van de valsche kerk, omschreven in art. XXIX der Ned. Geloofsbelijdenis.
2. Volgens onze Ned. Geloofsbelijdenis maakt, wie de Gereformeerde kerken in Nederland verlaat en eene andere kerkformatie opricht of zich daarbij voegt, zich schuldig aan scheurmakerij en doet tegen de instelling van God (art. XXVIII der Ned. Geloofsbelijdenis).
3. De Chr. Geref. kerk heeft door hare vereniging in 1892 met de Ned. Geref. omdenkerde kerken en de daarmee gepaard gaande wijziging van haar naam noch haar beginsel, noch haar verleden verloochend, noch ook in strijd met de lessen der historie gehandeld.
4. De thans zich noemende Chr. Geref. kerk verzuikt het beginsel der actie van 1834 (Actie v. Sep. Urmum).

Deze stellingen zullen door de genoemde broeders kort worden toegelicht en daarna zal U gelegenheid gegeven worden uwe bedenkingen tegen deze stellingen in te brengen, waarbij wij als eisch stellen, ten einde een vruchteloos debat te vermijden, dat de bewijsgronden over en weer uitsluitend zullen ontleend worden aan Gods Woord, en daarop gegronde Formulieren van Eenigheid en verder de officiële actestukken der kerken.

Mocht het U wenschelijk voorkomen, naast deze stellingen nog enkele andere te plaatsen om uw standpunt uiteen te zetten, dan zal U dit vrijstaan, mits de mededeeling hier stellingen ons tijdig genoeg bereikt.

Wij vertrouwen, dat deze uitnodiging, op het voetspoor onzer Gereformeerde Vaders geschied, om eene openbare samenspreking te houden, door U niet zal geweigerd worden om het hooge belang dezer zaak. En om alle bezwaar overzijds te voorkomen, verklaren wij ons bereid, indien zulks door U gevraagd wordt,

de kosten, aan uw overkomen verbonden, te vergoeden.

Geve God de Heere, dat dit openbaar gesprek onder Zijn onmisbaren zegen, dienen moge tot bevordering van den vrede van Jeruzalem, waar al het ware volk des Heeren om bidt.

#### De Regeldings-Commissie voornemens:

(n. g.) Ds. G. v. GOR, Pred. te Bunschoten. Ds. H. ALTMAN, Pred. te Westbroek. Dr. H. H. KUYPER, Pred. te Baarn. Dr. FLOOR, Ouderling te N.-Loosdrecht. H. KONINK, Ouderling te Amersfoort.

## Buitenland.

Frankrijk. Nog iets over Père Hyacinthe.

De oud-Roomschen hebben dit jaar te Rotterdam hun derde internationaal congres gehad. Het Fransche Journal des Débats meldt, dat op den dag toen het congres uiteen zou gaan, eene petitie met eenige honderdtallen handteekeningen aan den aartsbisschop van Utrecht werd gericht, houdende het verzoek om aan Père Hyacinthe Loyson, den gewezen Karmeliet monnik, weder het bekeer op te dragen over de kerk in de rue d'Arras te Parijs. Sedert anderhalf jaar was Père Hyacinthe van die kerk losgemaakt, om haar te doen bedienen door Hollandse oud-Roomsche priesters. Het schijnt, dat deze verandering geen voordeel voor genoemde kerk geweest is. Althans men beweert, dat zij thans niet meer dan 36 leden telt.

Hyacinthe schrijft aan een redacteur van de Débats: „De geest van het werk, dat men volgens de afspraak moest voortzetten, is geheel veranderd. En op dit oogenblik is de kerk in de rue d'Arras niet een kweekplaats voor katholieke en liberale hervormingen, maar een kleine Jansenistische kapel, zonder eenige toekomst. „Wat er ook gebeure, ik zal getrouw blijven aan de zaak der katholieke hervorming... maar hoe zeer ik ook de kerk lief heb, ik heb evenwel afkeer van de sacristieën.”

Weder is dus een illusie van den gewezen Karmeliet den bodem ingeslagen. Hij kan niet met de Nederlandse oud-Roomschen samen werken, waarvan hij zich eerst zooveel voorstelde. Hij heeft eerst getracht het rectoraat over de kerk in de rue d'Arras zelf uit te oefenen. Dit scheen niet te gaan. Daarom heeft hij aan den aartsbisschop van Utrecht verzoekt om die kerk van andere bedienaren te voorzien. Deze heeft aan dit verzoek voldaan — doch na anderhalf jaar blijkt de kerk te verlopen. Zal Hyacinthe Loyson haar er weder boven op kunnen brengen met zijne schitterende redenaarsorganen? Wij betwijfelen het zeer.

Noorwegen. Vrijmetselarij en het Gustaaf Adolf-feest.

Bij de inwijding van de nieuwe vrijmetselarsloge te Christiania, hield de koning de wijdingsrede. Na deze koninklijke rede werd het woord gevoerd door den hofprediker Bergman namens de Zweedsche vrijmetselars. Onder de vrijmetselars werden nog opgemerkt bisschop Rundgreen en de domproost Björnström. Tot verhoging der plechtigheid hief men Luther's lied: „Een vaste burg is onze God” aan, wellicht ook om een was van godsdienstigheid aan het feest te geven.

Het is echter te betreuren, dat de koning, die opperste bisschop is van de landskerk, openlijk aan de wereld heeft getoond, dat hij ook aan het hoofd van de vrijmetselars staan wil. Dit is te meer droefv. omdat de koning, bij eene oproeping om het Gustaaf Adolf-feest als een nationaal feest te houden, zich heeft uitgesproken als een bejelder van het Evangelie. Deze oproeping heeft kort voor de openingsrede van de vrijmetselarsloge plaats gehad. Of zou de koning van oordeel zijn, dat de geest die de

sprak zijne ontwijding uit. Opnieuw beriep zich Du Bourg van dit vonnis op het parlement, dat zijn beroep weer niet onvankelijk verklaarde. Een derde poging waagde nu Du Bourg bij den aartsbisschop van Lyon, den priester van Frankrijk, die hem veroordeelde als de anderen. Van dit vonnis kwam hij nog eens in beroep bij dat hof. Maar ook nu was het te vergeefs. Intusschen deed Du Bourg aan de kerk verantwoording omtrent de vele appellen, die hij aantekende. Hij wilde hiermee geenszins winnen, schreef hij, of zijn leven verlengen. Neen, maar hij wenschte de gedachte weg te nemen, als zou hij zich gehaat hebben om te sterven, voordat hij alles wat mogelijk was gedaan had tot zijne rechtvaardiging. Wat hem zelf betrof, de genade des Heeren steunde en sterkte hem en zijne snerwen was hem eene zalige stonde.

Toen nu Du Bourg zelf door den hoogsten kerkelijken rechter was veroordeeld, onderwierp hij zich aan zijn vonnis en werd den zosten November in de Bastille ontzet uit het diaken- en sub-diakenchap der Roomsche kerk, en wel door den bisschop van Lauter.

Hierna werd hij aan den wereldlijken rechter overgeleverd, voor wien niets anders overschoot, dan hem ter dood te veroordelen. De uitvoering van dit vonnis werd uitgesteld tot den 21en December. In dien tijd moest hij veel lijden. Hij kreeg niet anders dan water en brood. Met zijne vrienden mocht hij geen gemeenschap hebben, zoodat hij niet kon gesteund en gesteerd worden. Soms zelfs werd hij in een kooi opgesloten, omdat men vermoedde, dat hij wilde ontvluchten. Desniettemin verheerlijkte hij God, Hem psalmen zingende. Velen kwamen bij hem om hem tot afval te bewegen, maar alles was te vergeefs. Hij bleef te midden van de felste aanvallen standvastig.

DE GAAY FORTMAN.

### De Martelaren.

CLXIX.

ANNE DU BOURG.

I.

In 1550 hadden koning Hendrik II van Frankrijk en koning Filips van Spanje vrede gesloten. Een der voornaamste artikelen van dien vrede was, dat beide vorsten, ieder in zijn eigen land, alles zouden doen, om de „Lutherij” zooveel men toen vaak de belijdenis der Protestanten noemden, niet te roeien. Wat Filips gedaan heeft, zullen wij later vernemen; voor het oogenblik bepalen wij ons tot Frankrijk, waar het Protestantisme zooover was verspreid, dat er zelfs in het parlement verscheidene raadsheeren zaten, die, zooda niet alle Protestanten, dan toch tegenover dedukken, welwillend gezind waren, Rome's dwalingen voor een deel erkenden en van de vervolging der Protestanten afkeerig waren.

Toen koning Hendrik vernam, dat dit vooral op de laatste vergadering van het parlement in de maand April (Vrijdags na Paschen) aan het licht gekomen was, besloot hij in persoon in het parlement te verschijnen. Dit geschiedde den 20en Juni, terwijl de koning bij de gelegenheid gevolgd werd door den kardinaal van Lotharingen, den hertog de Guise, opperveldmaarschalk, den kardinaal van Sens, zegelbewaarder en anderen. De koning verklaarde dadelijk zijne verschijning in het parlement en zeide, dat het hem bad goedgeluicht, om, nu er vrede in den lande verkregen was, zich met de twisten aangaande den godsdienst te bemoeien. Daar hij nu wist, dat het

parlement op dien dag de zaken, die religie betreffende, zou bespreken, was hij gekomen om te vernemen, hoe die zaken stonden. Nadat hierop de kardinaal van Sens verklaard had, dat het „skonings begerste was, dat men de op de vergadering van April reeds behandelde punten opnieuw zou bespreken, zoo vrijmoedig mogelijk, gaven verscheidene raadsheeren hieraan gevolg. De voornaamste onder dezen was Anne du Bourg, die, nadat hij uitvoerig gesproken had over Gods voortzetting en zijn eeuwig raad, dien niemand kon weerstaan, androng op het houden eener algemeene kerkvergadering en het staken van de vervolgingen der ketteren. Deze woorden mishaagden den koning zeer, waarom hij beval hem gevangen te nemen en in de Bastille op te sluiten. Later werden nog vijf a zes parlementalieden er bij gebracht.

Anne du Bourg, geboortig uit Auvergne, stamde af van een aanzienlijk huis. Hij was de neef van M. du Bourg, den bekenden kanselier van Frankrijk, een zeer geleerd man en een uitmuntend rechtgeleerde. Eenigen tijd had hij zelfs aan de Universiteit te Orleans voorlesingen gehouden, die hem beroemd gemaakt hadden. Daarna was hij naar Parijs gegaan, om daar in 's lands dienst te gaan. Toen was hij raadsheer in het parlement geworden en ontving als zoodanig van vriend en vijand den lof van eerlijkheid en nauwgezetheit. Nadat hij in de Bastille opgesloten was, werden er rechters over hem benoemd, die met den bisschop van Parijs en een inquisiteur, Demochares, aanboudend hem kwamen ondervragen. Eens wilde hij hunne vragen niet beantwoorden, zeggende, dat zij zijn wetige rechters niet waren, maar alleen het parlement over hem mocht vonnissen. Doch toen de koning, op aanstoken van de vijanden der waarheid, bevalen had, dat hij voor die rechters moest antwoorden, onderwierp hij zich geduldig aan dit bevel.

Bij het eerst verhoor, dat hij onderging, bleek, dat hij nog pas 37 a 38 jaren oud was en onder de beschuld-

ging stond, zelfs in bijtijn van den koning gehandeld te hebben tegen zijn plicht, tegen de bevelen Gods en die der kerk. Du Bourg ontkende dit. Op de vraag, of hij dan niet beweerde had, dat al de overlevenden en voorschrijft der kerk en der vorsten nooit iemand konden binden in de consensie, antwoordde hij, dat hij dit niet zoo gezegd had. Wat heb hij dan gezegd over dit punt, vroeg men hem weer. Hierop hernam hij, dat hij niet bijzon- der thuis was in de Heilige Schriften, maar daarom ook zijn bisschop en herder verzocht hem op den rechten weg te brengen, indien hij dwaalde, en uit het Woord Gods te onderrichten wat hij te gelooven had op dit punt en al de andere punten, tot de religie behoorende.

Toen de bisschop hem de bekende geboden der Roomsche kerk had voorgelegd en daarvoor gehoorzaamheid geëischt had, sprak de martelaar zijne belijdenis uit. Hij begon niet te bewijzen, dat deze alleen mocht stemmen op het zuivere woord Gods en niet op geboden van menschen. Hierop toonde hij zich op de verschillende punten, waarvoor strijd bestond tusschen Rome en de Gereformeerde kerk, niet deze laatste eenstemmig. Sinds 1557 had hij ook zijn Paschen niet gehouden. Nadat Anne du Bourg zoo gesproken en op de hem gedane vragen antwoord had, veroordeelden zijne rechters hem als ketter en halstarrig, dat hij vroeger ontvangen worden met zijn priesterchap, dat hij vroeger ontvangen had. (II) was diaken en subdiaken geweest voor zijne bekeering. Du Bourg kwam van dit vonnis in hooger beroep bij het parlement, doch zijn appel werd afgeslagen. Bovendien kregen zijne beide broeders (die in de stad waren om ten zijnen bate een verzoekschrift in te dienen bij den koning) lat Parijs binnen drie dagen te verlaten op boete van 's konings toorn en ontsetting uit hunne waardigheden.

Toen het eerste vonnis bevestigd was, beriep de martelaar zich op den aartsbisschop van Sens, doch ook deze